

Udpegning af brancher med konkurrenceproblemer

Metoden, som Konkurrencestyrelsen anvender til at udpege danske brancher med konkurrenceproblemer, er udviklet af styrelsen igennem de sidste 6 år. Arbejdet med at udvikle og forbedre metoden foregår fortsat og vil fortsætte i de kommende år.

Metoden kan deles op i tre hoveddele. En bagatelgrænse, en udpegning på baggrund af et sæt af kvantitative konkurrenceindikatorer og en konkret vurdering af konkurrencesituationen, som foretages af Konkurrencestyrelsen.

1. Bagatelgrænse

Formålet med bagatelgrænsen er at undgå at fokusere på brancher, som økonomisk set er meget små og uden betydning i det store billede.

Bagatelgrænsen er fastlagt ud fra en samlet evaluering af danske branchers økonomiske størrelse. Den indeholder to kriterier, som begge skal være opfyldte, vedrører den samlede omsætning og antal ansatte i branchen:

- Den årlige omsætning i branchen skal overstige 500 mio. kr.
- Opgjort i antal fuldtidsansatte skal branchen have mindst 600 ansatte.

En branche kan imidlertid blive udpeget, selv om den ikke opfylder en eller begge bagatelgrænser. Det kan ske, hvis styrelsen vurderer, at der er konkurrenceproblemer i branchen, hvis betydning rækker ud over selve branchen. I 2005 er det tilfældet for en enkelt branche, cementfabrikker.

2. Udpegning ved hjælp af kvantitative konkurrenceindikatorer

Igennem de sidste seks år har Konkurrencestyrelsen opbygget og udviklet et omfattende sæt af kvantitative konkurrenceindikatorer. Metoden har udviklet sig løbende, og det vil den fortsætte med at gøre i de kommende år.

I den seneste udpegning til kapitel 2 i KR-2005 indgik ni konkurrenceindikatorer. De ni konkurrenceindikatorers definition er beskrevet i tabel 1.

Tabel 1. De anvendte kvantitative konkurrenceindikatorer i KR-2005

Indikatornavn	Definition af indikator	Kriterium for markering	Forkortelse	Antal point i udpegning
Offentlig regulering	Konkurrence begrænset af offentlig regulering, JA=1, NEJ=0.	Ja	O	3
Indenlandsk koncentration	De fire største virksomheders andel af branchens omsætning (CR4).	CR4 højere end 80 pct.	K	2
Importkorrigeret koncentration	De fire største virksomheders andel af branchens omsætning plus import.	Importkorrigeret CR4 højere end 50 pct.	IK	1

I forbindelse med udpegningen af brancher med konkurrenceproblemer til KR-2005 indgik de ni konkurrenceindikatorer i et kvantitativt pointsystem.

I pointsystemet opnår hver branche 1, 2 eller 3 point, hvis de enkelte konkurrenceindikatorer overstiger en grænse, som er fastlagt af Konkurrencestyrelsen. Grænserne er fastlagt på baggrund af styrelsens erfaringer med at identificere brancher med svag konkurrence.

En af grænserne er, at en branche tildeles 2 point, hvis den indenlandske koncentration – opgjort ved CR4 - overstiger 80 pct. Tilsvarende får en branche tildelt 3 point, hvis prisniveauet i Danmark udgør mere end 103 pct. af det gennemsnitlige prisniveau i EU9, jf. tabel 1.

Ud fra de tildelte point beregner styrelsen en samlet score for hver enkelt branche. Den samlede score beregnes som summen af branchens point divideret med det maksimale antal point, som branchen ville få, hvis alle branchens konkurrenceindikatorer var højere end grænserne i tabel 1. Hvor højt, det maksimale antal point er, afhænger af, hvor mange data der er tilgængelige for den pågældende branche. Hvis der findes oplysninger for alle ni konkurrenceindikatorer, er det maksimale mulige antal point 17. Det reduceres imidlertid, hvis der ikke er oplysninger tilgængelig for alle ni konkurrenceindikatorer. Fx reduceres det mulige antal point med 3 – til 14 point - hvis der ikke findes prisoplysninger for branchens produkter.

Brancher med en score på 0,6 eller højere bliver udpeget på baggrund af de kvantitative konkurrenceindikatorer.

I forhold til sidste års udpegning i Konkurrenceredegørelse 2004 er der blot sket en enkelt ændring i systemet til udpegning af brancher med konkurrenceproblemer. Sidste år indgik også en indikator, der sammenlignede afkastningsgraden i Danmark med den gennemsnitlige afkastningsgrad i samme branche i EU9. Denne indikator indgår ikke i dette års udpegning. Årsagen er, at Konkurrencestyrelsen ikke længere har adgang til de data, der til ligger grund for denne indikator.

3. Konkurrencestyrelsens vurdering

Konkurrencestyrelsens vurdering af konkurrencesituationen i de danske brancher bygger primært på, om styrelsen, Konkurrencerådet eller EU-Kommissionen på det seneste har haft konkurrencesager i den pågældende branche.

Hvis styrelsen, Konkurrencerådet eller EU-Kommissionen på det seneste har haft konkurrencesager i den pågældende branche, udpeger styrelsen i nogle tilfælde branchen, selv om branchens score, som er beregnes ud fra konkurrenceindikatorerne, er lavere end 0,6.

Omvendt er der også tilfælde, hvor det er styrelsens samlede vurdering, at en branche ikke skal udpeges, selv om scoren fra konkurrenceindikatorerne er højere end 0,6. Det kan være, hvis markedet vurderes at være internationalt, og den indenlandske koncentration er udslagsgivende for, at scoren overstiger 0,6. Det kan også være, hvis virksomhederne i branchen vurderes ikke at tilhøre samme marked.

Styrelsens vurdering af konkurrencesituationen i en branche er udslagsgivende, når der er modstrid mellem denne vurdering og resultatet af den kvantitative udpegning ud fra konkurrenceindikatorerne (dvs. hvis scoren er lavere end 0,6).

4. Udviklingen i antallet af brancher med konkurrenceproblemer siden 2001

Antallet af brancher med konkurrenceproblemer er siden 2001 faldet fra 64 til 53. Siden sidste år er antallet faldet med tre fra 56 i 2004 til 53 i 2005, jf. tabel 2.

Tabel 2: Antal brancher med konkurrenceproblemer

	2001	2002	2003	2004	2005
Kvantitativt udpegede brancher	39	44	40	42	35
Udpeget ud fra styrelsens vurdering	25	26	20	14	18
Samlet antal udpegede brancher	64	70	60	56	53

5. Forskydninger i antallet af brancher med konkurrenceproblemer fra 2004 til 2005

Faldet på tre brancher fra 2004 til 2005 dækker over et større antal forskydninger. I dette afsnit beskrives først forskydningerne i den kvantitative udpegning på baggrund af styrelsens sæt af konkurrenceindikatorer. Dernæst beskrives forskydningerne i de brancher, der er udpeget på baggrund af styrelsens vurdering af konkurrencen i de forskellige brancher.

Kvantitativt udpegede brancher

Udpegningen i 2005 resulterede i, at en række brancher, som blev udpeget kvantitativt i 2004, af forskellige årsager ikke blev udpeget kvantitativt i 2005. Præcist drejer det sig om ni brancher, jf. tabel 3.

Tabel 3: Kvantitativt udpeget i 2004, ikke i 2005

Medicinalvarefabrikker
Sundhedsvæsen i øvrigt ¹
Lotteri- og anden spillevirksomhed
Film- og videofremstilling
Mejerier
Krydderimøller og fremstilling af smagspræparater mv.
Revisions- og bogføringsvirksomhed
Formidling og udlejning af fast ejendom
Fremstilling af homogeniserede produkter og diætmad

Note 1: Branchen omfatter al virksomhed indenfor sundhedsvæsen, som ikke udføres på hospitaler eller af læger, men af personale med autorisation til at behandle patienter.

Modsat er der også fire brancher, som ikke blev udpeget kvantitativt på baggrund af konkurrenceindikatorerne i 2004, men som af en eller flere årsager er blevet udpeget kvantitativt i 2005-udpegningen, jf. tabel 4. Alle fire "nye" brancher er med på den endelige liste over brancher

med konkurrenceproblemer.

Tabel 4: Kvantitativt udpeget 2005, ikke i 2004

Fjerkræslagterier
Forarbejdning og konservering af kartofler
Elforsyning
Vandforsyning

Samlet betyder disse forskydninger i de kvantitativt udpegede brancher, at der i 2005 er 37 brancher, som er udpeget kvantitativt på baggrund af styrelsens sæt af konkurrenceindikatorer, jf. tabel 5.

Tabel 5: Alle kvantitativt udpegede brancher i 2005

Udvinding af råolie og naturgas
Fjerkræslagterier
Forarbejdning og konservering af kartofler
Fremstilling af stivelse og stivelsesprodukter
Sukkerfabrikker og -raffinaderier
Bryggerier
Mineralvandsfabrikker mv.
Tobaksfabrikker
Udgivelse af dagblade med/uden eget trykkeri
Fremstilling af raffinerede mineralolieprodukter
Fremstilling af industrigasser
Elforsyning

Gasforsyning
Varmeforsyning
Vandforsyning
Agenturhandel med blandet sortiment
Apoteker
Jernbaner
Taxikørsel
Ruteflyvning
Charterflyvning, taxifyvning mv.
Lufthavne mv.
Postvæsen
Banker, sparekasser og andelskasser
Finansiell leasing
Anden kreditformidling
Finansielle institutioner i.a.n.
Livsforsikring
Pensionsforsikring
Anden forsikringsvirksomhed
Anden servicevirksomhed ifm. pengeinstitutter og finansieringsvirksomhed

Servicevirksomhed ifm. forsikringsvirksomhed
Udstykning af fast ejendom
Advokatvirksomhed
Praktiserende læger
Praktiserende tandlæger og kliniske tandteknikere
Radio og tv-virksomhed

Styrelsens vurdering af konkurrencesituationen

Ud over den helt kvantitative evaluering af konkurrenceindikatorerne indgår Konkurrencestyrelsens vurdering af konkurrencen i branchen i udpegningen. Styrelsens vurdering bygger primært på, om styrelsen, Konkurrencerådet eller EU-Kommissionen har haft konkurrencesager i den pågældende branche.

For to af de 37 kvantitativt udpegede brancher – fremstilling af stivelse og stivelsesprodukter og agenturhandel med blandet sortiment - har styrelsen vurderet, at de ikke skal med på de endelige liste over brancher med konkurrenceproblemer, jf. tabel 6.

Tabel 6: Kvantitativt udpegede brancher, som er udeladt af listen over brancher med konkurrenceproblemer i 2005

Fremstilling af stivelse og stivelsesprodukter
Agenturhandel med blandet sortiment

Styrelsen har vurderet, at de kvantitative konkurrenceindikatorer ikke tegner et retvisende billede af konkurrencen i disse to brancher. Styrelsens vurdering er for disse to brancher udslagsgivende.

For fremstilling af stivelse og stivelsesprodukter vurderes det først og fremmest, at markedet er væsentlig større end Danmark.

Agenturhandel med blandet sortiment er ikke medtaget på listen, da det vurderes, at branchens virksomheders aktiviteter er så forskellige, at størsteparten af virksomhederne ikke konkurrerer indbyrdes.

På styrelsens hjemmeside findes der for begge brancher et notat med en mere udførlig beskrivelse af, hvorfor den kvantitative udpegning ikke er fulgt.

Til gengæld vurderer styrelsen, at 18 brancher skal med på listen over danske brancher med konkurrenceproblemer, selv om de ikke er udpeget kvantitativt ud fra konkurrenceindikatorerne, jf. tabel 7. For disse brancher gælder, at styrelsens vurdering er udslagsgivende, så de alle 18 er med på den endelige liste over danske brancher med konkurrenceproblemer.

Tabel 7: Brancher udpeget på baggrund af styrelsens vurdering i 2005

Svine- og kreaturslagterier
Udgivelse af bøger, brochurer mv. med/uden eget trykkeri
Fremstilling af plader, ark, rør og slanger samt profiler af plast
Cementfabrikker
Asfalt-, tagpap- og stenuldsfabrikker mv.
Fremstilling af låse og metalbeslag
Afbrydere, relæer og sikringer
Anden hjælpevirksomhed ifm skibsfart (havne)
Sø- og kysttransport
Reparation og vedligeholdelse af biler
Lossepladser og forbrænding
Teknisk afprøvning og analyse
Sundhedsvæsen i øvrigt
Lotteri- og anden spillevirksomhed
Film- og videofremstilling
Mejerier
Engroshandel med medicinalvarer og sygeplejeartikler samt læge- og hospitalsartikler
Formidling og udlejning af fast ejendom

På styrelsens hjemmeside findes der for alle 18 brancher et notat, der beskriver, hvorfor styrelsen har udpeget de pågældende brancher, selv om den ikke bliver udpeget på baggrund af de kvantitative konkurrenceindikatorer.

Den tilsvarende vurdering i forbindelse med sidste års udpegning resulterede i, at 14 brancher, som ikke blev udpeget kvantitativt, kom med på listen over danske brancher med konkurrenceproblemer.

Af disse 14 brancher fra sidste års vurdering er to brancher i år blevet udpeget kvantitativt ud fra konkurrenceindikatorerne. Det drejer sig om brancherne elforsyning og vandforsyning.

Til gengæld har styrelsen i år vurderet, at seks nye brancher skal med på dette års liste over brancher med konkurrenceproblemer, selv om brancherne ikke er kvantitativt udpegede, jf. tabel 8.

For tre af disse seks brancher gælder, at de blev udpeget kvantitativt i sidste års redegørelse. Det drejer sig om brancherne sundhedsvæsen i øvrigt, mejerier og formidling og udlejning af fast ejendom.

Tabel 8: Nye brancher udpeget på baggrund af styrelsens vurdering i 2005

Sundhedsvæsen i øvrigt ¹
Lotteri- og anden spilletvirkning
Film- og videofordling
Mejerier
Engroshandel med medicinalvarer og sygeplejeartikler samt læge- og hospitalsartikler
Formidling og udlejning af fast ejendom

Note 1: Branchen omfatter al virksomhed indenfor sundhedsvæsen, som ikke udføres på hospitaler eller af læger, men af personale med autorisation til at behandle patienter.

6. Samlet liste over brancher med konkurrenceproblemer

Samlet betyder ovennævnte forskydninger i de kvantitativt udpegede brancher og i de brancher, der er udpeget på baggrund af styrelsens vurdering, at der i år er udpeget 53 brancher med konkurrenceproblemer i Danmark.

De 53 brancher, og årsagerne til at de er udpeget, fremgår af tabel 9.

Tabel 9: Liste over brancher med konkurrenceproblemer i 2005

BRANCHE	O	K	I	K	T	M	S	P	L	A	P	V

RÅSTOFUDVINDING						
Udvinding af råolie og naturgas	*	*	*	*	*	*
NÆRINGS- OG NYDELSESMIDLER						
Svine- og kreaturslagterier	*	*	*	*		
Fjerkræslagterier	*	*	*	*	*	
Forarbejdning og konservering af kartofler	*	*	*	*		
Sukkerfabrikker og -raffinaderier	*	*	*	*	*	*
Bryggerier	*	*	*	*		
Mineralvandsfabrikker mv.	*	*	*	*	*	
Mejerier	*	*	*	*	*	*
Tobaksfabrikker	*	*	*	*	*	*
PAPIR OG GRAFISK VIRKSOMHED						
Udgivelse af bøger, brochurer mv. med/uden eget trykkeri	*	*	*	*	*	*
Udgivelse af dagblade med/uden eget trykkeri	*	*	*			
KEMISK INDUSTRI						
Fremstilling af raffinerede mineralolieprodukter	*	*	*	*	*	
Fremstilling af industrigasser	*	*	*	*	*	
BYGGEMATERIALER OG LERINDUSTRI						
Fremstilling af plader, ark, rør og slanger samt profiler af plast	*	*				
Cementfabrikker	*	*	*	*	*	
Asfalt-, tagpap- og stenuldsfabrikker mv.	*	*	*	*	*	
Fremstilling af låse og metalbeslag	*	*	*	*		

Afbrydere, relæer og sikringer	*	*	*	*				
DETAILHANDEL								
Apoteker	*	*	*	*				
FORSYNINGSVIRKSOMHED								
Elforsyning	*	*	*	*				
Gasforsyning	*	*	*	*	*			
Varmeforsyning	*	*	*	*				
Vandforsyning	*	*	*					
TRANSPORT								
Jernbaner	*	*						
Taxikørsel	*	*						
Ruteflyvning	*	*	*					
Charterflyvning, taxifyvning mv.	*	*	*	*	*	*		
Anden hjælpevirksomhed ifm. skibsfart (havne)	*	*	*					
Lufthavne mv.	*	*	*	*	*			
Sø- og kysttransport	*	*	*	*				
FINANSIELLE VIRKSOMHEDER								
Banker, sparekasser og andelskasser	*	*	*					
Finansiell leasing	*	*	*	*				
Anden kreditformidling	*					*	*	*
Finansielle institutioner	*	*	*	*				
Livsforsikring	*	*	*					
Pensionsforsikring	*	*	*	*				

Anden forsikringsvirksomhed	*	*	*	*															
Anden servicevirksomhed ifm. pengeinstitutter og finansieringsvirksomhed	*	*	*																
Servicevirksomhed ifm. forsikringsvirksomhed	*	*	*	*															
LIBERALE ERHVERV																			
Advokatvirksomhed	*	*	*																
Praktiserende læger	*	*	*																
Praktiserende tandlæger og kliniske tandteknikere	*	*	*																
Sundhedsvæsen i øvrigt	*	*																	
ANDRE SERVICEERHVERV																			
Engroshandel med medicinalvarer og sygeplejeartikler samt læge- og hospitalsartikler				*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Postvæsen	*	*	*																
Udstykning af fast ejendom	*	*	*	*	*														
Formidling og udlejning af fast ejendom	*			*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Lotteri- og anden spillevirksomhed	*	*	*																
Reparation og vedligeholdelse af biler	*	*	*																
Lossepladser og forbrænding	*	*	*	*	*														
Teknisk afprøvning og analyse	*	*	*	*	*														
Film- og videoforidling	*	*	*	*	*														
Radio og tv-virksomhed	*	*	*	*	*	*													

Note 1: O står for offentlig regulering, K står for koncentration, IK står for importkorrigeret koncentration, T står for tilgang, M står for mobilitet, SP står for spredning i produktivitet, L står for lønpræmier, A står for afkastningsgrad, og P står for priser. V står for Konkurrencestyrelsens vurdering.

Note 2: Hvis en branche er udpeget på en indikator efter kriterierne i ovenstående boks er det

markeret med en *.